

ماجرای رشته‌ها: پزشکی ورزشی، رادیولوژی، فیزیوتراپی، مدیریت توان بخشی

تحلیل خودمونی رشته‌های دانشگاهی
گروه نویسندگان مدرسه ملی فناوری ایران

مدرسه ملی
فناوری ایران

بنیاد توسعه
باشگاه‌های
دانش‌آموزی

چکیده: وقتی از سلامتی صحبت می‌کنیم، چیزایی مثل ورزش، قدرت بدنی و حتی پزشکی میاد به ذهنمون. ظاهراً این موضوعات خیلی به همدیگه نزدیک نیستن. اما توی این قسمت می‌خوایم رشته‌هایی رو بهترتون معرفی کنیم که دقیقاً ارتباط بین همین موضوعات هستن. رشته‌های پزشکی ورزشی، رادیولوژی، فیزیوتراپی و مدیریت توان بخشی.

معرفی رشته پزشکی ورزشی، رادیولوژی، فیزیوتراپی، مدیریت توان بخشی

پزشکی ورزشی شاخه‌ای از پزشکی که روی سلامت ورزشکارا و استفاده از ورزش برای ارتقا سلامت عمومی تمرکز دارد. پزشکی ورزشی توی پیشگیری، درمان و بازتوانی آسیب‌های ورزشی، بهبود عملکرد ورزشکارا و استفاده از ورزش برای پیشگیری و درمان بیماری‌ها تخصص دارن.

رشته رادیولوژی هم شاخه‌ای از پزشکی که روی استفاده از اشعه برای تشخیص و درمان بیماری‌ها تمرکز دارد. رادیولوژیست‌ها پزشکی هستن که توی زمینه تصویربرداری پزشکی آموزش دیدن. اونها از اشعه ایکس، سی‌تی‌اسکن، MRI، سونوگرافی و باقی روش‌های تصویربرداری برای داشتن یه سری تصویر از داخل بدن استفاده می‌کنن. این تصاویر می‌تونن برای تشخیص بیماری‌ها، ارزیابی آسیب‌ها و نظارت روی درمان استفاده بشن.

رشته بعدی فیزیوتراپی. این رشته هم شاخه‌ای از علوم پزشکی که روی پیشگیری، درمان و بازتوانی اختلالات اسکلتی عضلانی و عصبی تمرکز دارد. فیزیوتراپیست‌ها متخصصای حرکت هستن که از طریق ارزیابی و بررسی اختلالات جسمی و حرکتی ناشی از خیلی از بیماری‌ها و آسیب‌ها، با استفاده از پروتکل‌های درمانی متنوعی که شامل استفاده از عوامل فیزیکی، تمرین درمانی و ... میشه، توی پیشگیری، درمان و بازتوانی این اختلالا نقش مؤثری ایفا می‌کنن.

و مورد آخر هم رشته مدیریت توان بخشی. این رشته یه ترکیبی از علوم مدیریت و توان بخشی که به تربیت مدیران توان بخشی می‌پردازه. اونها با دانش و مهارت‌های مدیریتی و توان بخشی، می‌تونن مراکز و مؤسسات توان بخشی رو مدیریت کنن.

تاریخچه رشته‌ها

تاریخچه رشته‌های فیزیوتراپی و پزشکی ورزشی به قرن‌ها قبل از میلاد برمی‌گردد. توی یونان باستان، ورزش نقش مهمی توی زندگی مردم داشت. پزشکای یونانی مثل جالینوس که به پدر پزشکی ورزشی مدرن معروفه، در مورد آسیب‌های ورزشی و روش‌های درمان اونها مطالعه کردن. توی امپراتوری روم، گلاادیاتورها از ماساژ و تمرینات ورزشی برای بهبود عملکرد و جلوگیری از آسیب استفاده می‌کردن. قرون وسطی، توجه به ورزش کمتر شد. با این حال، بعضی از پزشکا مثل ابن‌سینا که به پدر علم پزشکی ایران معروفه، در مورد مزایای ورزش برای سلامتی مطالعه کردن. توی قرن نوزدهم، با افزایش محبوبیت ورزش، توجه به جنبه‌های پزشکی اون هم زیاد شد. توی سال ۱۸۵۴، ادوارد هیچوک، یه پزشک آمریکایی، اولین مرکز پزشکی ورزشی رو را انداخت و توی قرن بیستم، با پیشرفت علم و تکنولوژی، رشته پزشکی ورزشی هم پیشرفت کرد. سال ۱۹۲۸، فدراسیون بین‌المللی پزشکی ورزشی تأسیس شد. این فدراسیون نقش مهمی توی توسعه و گسترش رشته پزشکی ورزشی توی سراسر جهان داشته.

توی ایران، رشته پزشکی ورزشی سال ۱۳۴۶ با راه‌اندازی دوره کارشناسی ارشد پزشکی ورزشی توی دانشگاه تهران شروع شد. سال ۱۳۷۴، رشته پزشکی ورزشی به عنوان یک رشته تخصصی پزشکی به تصویب شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسید.

تاریخچه رادیولوژی هم به قرن نوزدهم برمی‌گردد. سال ۱۸۹۵، ویلیام رونتگن، یک فیزیک‌دان آلمانی، اشعه ایکس رو کشف کرد. این کشف به انقلاب توی پزشکی ایجاد کرد و امکان تصویربرداری از داخل بدن رو برای اولین بار فراهم کرد.

توی سال‌های بعد از کشف اشعه ایکس، روش‌های تصویربرداری دیگه هم توسعه پیدا کرد. سال ۱۹۱۷، هانس اسپیسر، یه پزشک آلمانی، اولین سی‌تی‌اسکن رو ساخت و توی سال ۱۹۳۷، ویلارد فانک، یک مهندس آمریکایی، اولین دستگاه ام‌آرآی رو اختراع کرد.

با پیشرفت علم و تکنولوژی، روش‌های تصویربرداری رادیولوژی هم پیشرفت کرده. امروز دیگه، رادیولوژی یه رشته تخصصی پزشکیه که به تشخیص و درمان بیماری‌ها با استفاده از روش‌های تصویربرداری می‌پردازه.

تاریخچه رشته مدیریت توان بخشی به دهه ۱۹۷۰ میلادی برمی‌گردد. توی این دهه، با افزایش توجه به توان بخشی افراد معلول و افرادی که ناتوانی دارن، نیاز به مدیران توان بخشی هم زیاد شد.

توی دهه‌های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰، رشته مدیریت توان بخشی توی همه‌ی دنیا گسترش پیدا کرد. توی ایران، رشته مدیریت توان بخشی سال ۱۳۷۹ با راه‌اندازی دوره کارشناسی ارشد مدیریت توان بخشی توی دانشگاه علوم توان بخشی و سلامت اجتماعی شروع شد.

کاربرد رشته‌ها

رشته پزشکی ورزشی کاربردهای متنوع و مهمی داره. مثل پیشگیری از آسیب‌های ورزشی، درمان آسیب‌های ورزشی، بازتوانی آسیب‌های ورزشی و بهبود عملکرد ورزشکاران. متخصصای پزشکی ورزشی با آموزش ورزشکارا در مورد تکنیک‌های درست ورزش، گرم کردن و سرد کردن مناسب و همچنین تشخیص و درمان عوامل خطر ساز برای آسیب‌های ورزشی، می‌تونن از بروز آسیب‌های ورزشی جلوگیری کنن.

رشته رادیولوژی هم کاربردهای مهمی داره. مثل تشخیص، درمان و ارزیابی بیماری‌ها. رادیولوژیست‌ها با استفاده از روش‌های تصویربرداری پزشکی، می‌تونن به پزشکا کمک کنن تا بیماری‌های مختلفی مثل سرطان، بیماری‌های قلبی عروقی، بیماری‌های مغز و اعصاب و سایر بیماری‌ها رو تشخیص بدن.

درباره رشته فیزیوتراپی هم باید بگم که پیشگیری از اختلالات جسمی حرکتی واقعاً مسئله مهمیه. همچنین متخصصین این رشته توی درمان و بازتوانی بیماری‌ها جسمی حرکتی نقش مهمی دارن.

فیزیوتراپیست‌ها با ارزیابی دقیق اختلالات جسمی و حرکتی، می‌تونن بهترین روش درمانی رو برای هر فرد تعیین کنن. فیزیوتراپیست‌ها با برنامه‌ریزی و اجرای برنامه‌های بازتوانی، به افراد کمک می‌کنن تا بعد از بروز اختلالات جسمی و حرکتی، به سطح عملکرد قبلی خودشون برگردن.

کاربرد رشته مدیریت توان بخشی هم توی زمینه‌های مختلف توان بخشی، مثل مدیریت مراکز و مؤسسات توان بخشی، مدیریت پروژه‌های توان بخشی، مدیریت منابع مالی و انسانی مراکز توان بخشی، مشاوره مدیریتی به مراکز توان بخشی و آموزش و پژوهش توی زمینه ست.

فرصت‌های شغلی رشته‌ها

با توجه به زیاد شدن محبوبیت ورزش و دونستن اهمیت سلامت توی جامعه، تقاضا برای متخصصان پزشکی ورزشی هم زیاد شده. فارغ‌التحصیلای این رشته می‌تونن توی تیم‌های ورزشی حرفه‌ای و آماتور فعالیت کنن. وارد مراکز پزشکی ورزشی بشن و یا حتی توی مراکز فیزیوتراپی کار کنن. حتی سازمان‌های دولتی و صنایع ورزشی هم به این خدمات احتیاج دارن.

فارغ‌التحصیلای رشته رادیولوژی می‌تونن برای کار وارد بیمارستان‌ها، کلینیک‌های خصوصی، آزمایشگاه‌های تحقیقاتی و حتی صنایع فناوری پزشکی بشن. یعنی رادیولوژیست‌های شاغل توی صنایع فناوری پزشکی به طراحی و تولید تجهیزات و نرم‌افزارهای تصویربرداری پزشکی می‌پردازن و اونها رو آزمایش می‌کنن.

بچه‌های رشته فیزیوتراپی هم می‌تونن علاوه بر بیمارستان‌ها و کلینیک‌های خصوصی، توی مراکز توان بخشی، مدارس و حتی شرکت‌های بیمه فعالیت کنن. یعنی فیزیوتراپیست‌ها می‌تونن توی شرکت‌های بیمه کار ارزیابی و مدیریت وضعیت بیماران و ارائه خدمات فیزیوتراپی رو انجام بدن.

همچنین بچه‌های فارغ‌التحصیل از رشته مدیریت توان بخشی، می‌تونن کار مدیریت مراکز مختلف توان بخشی رو انجام بدن.

مسیر تحصیلی رشته

بچه‌ها برای ورود به رشته‌ی پزشکی ورزشی باید اولاً توی کنکور تجربی، رشته‌ی پزشکی عمومی رو قبول بشین. بعد از قبولی توی رشته پزشکی عمومی، باید طی هفت سال تحصیل خودتون، درسیابی مثل آناتومی، فیزیولوژی، بیوشیمی، پاتولوژی، فارماکولوژی، پزشکی داخلی، جراحی عمومی و باقی دروس پزشکی رو بگذرونید. بعد از فارغ‌التحصیلی از رشته پزشکی عمومی، باید توی آزمون

دستکاری پزشکی شرکت کنید و توی رشته پزشکی ورزشی قبول شین. دوره تخصصی پزشکی ورزشی توی ایران، چهار ساله ست. توی این دوره، دانشجوها درسای مثل فیزیولوژی ورزشی، آسیب‌شناسی ورزشی، فیزیوتراپی ورزشی، بیومکانیک ورزشی، تغذیه ورزشی و مدیریت ورزشی رو میگذرونن.

برای خوندن رشته رادیولوژی یا همون تکنولوژی پرتوشناسی باید دوره لیسانس، توی رشته تکنولوژی پرتوشناسی قبول شین. بعد از قبولی توی این رشته، باید طی چهار سال تحصیل، درسای مثل آناتومی، فیزیولوژی، بیوشیمی، فیزیک پزشکی، رادیولوژی عمومی، رادیولوژی تشخیصی، رادیولوژی درمانی و سایر دروس مرتبط با رادیولوژی رو بگذرانید.

برای فیزیوتراپی هم باید اولاً توی کنکور تجربی شرکت کنید. بعد از قبول شدن توی رشته فیزیوتراپی، باید توی چهار سال تحصیلتون، درسای آناتومی، فیزیولوژی، بیوشیمی، پاتولوژی، فیزیوتراپی عمومی، فیزیوتراپی عصبی، فیزیوتراپی ارتوپدی، فیزیوتراپی قلبی - ریوی، فیزیوتراپی کودکان و باقی درسای مرتبط با فیزیوتراپی رو بگذرونید.

و مورد آخر هم رشته مدیریت توان‌بخشیه. بعد از اینکه کنکور این رشته رو قبول شدین باید توی زمان تحصیلتون درسای مثل مدیریت عمومی، مدیریت منابع انسانی، مدیریت مالی، مدیریت بازاریابی، مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی، مدیریت پروژه، مدیریت کیفیت، مدیریت استراتژیک و سایر دروس مرتبط با مدیریت توان‌بخشی رو بگذرونید.

